מראי מקומות - יבמות

קכב.

א. תלתא ריגלי
כ' **רש"י** בשם **תשובת הגאונים** דמיירי שבאו על קבר של אדם גדול, ועשו ישיבה על קברו. והק' **הר"י מיגש** (תשו' מ"ז), הא קיי"ל דאין אומרים בפני המת אלא דברים של מת, והיינו אפי' בדברי תורה, וא"כ איך עושים ישיבה על קברו. וביאר, דמה דעושין ישיבה שם, מיירי במי שהי' לו ישיבה בחייו, ומתכוונין עכשיו בני ישיבתו לכבדו, ולישב לפניו כדרך שהיו יושבים לפניו בחייו, ולומר שמועות מדברי תורה שלמדו ממנו, דכיון שידוע שכבוד גדול יש לו בכך, א"כ אין בזה משום לועג לרש חרף עושהו. ומה דאמרי' דאין אומרים בפני המת אלא דברים של מת, היינו במת שלא הי' חכם ובעל ישיבה, או אף כשהי' חכם, אלא שאותם העוסקים בד"ת בפניו אינם מתכוונים לעשות לו כבוד, אלא לעסוק בד"ת להנאת עצמן מתכוונים. עוד כ' דהיכא שאין שם אלא א' או ב', אי"ז חשיב כבוד למת, אבל היכא שיש ישיבה, דהיינו ת"ח מרובים, אז הוי כבוד לו ומותר.

ב. עכו"ם שהי' מוכר פירות בשוק, וכו', לא אמר כלום
כ' **הרא"ש במו"ק** (פרק ג', ל"ב) דמסיים **בתוספתא** דזהו דברי רשב"ג, אבל רבי אומר דנאמן להחמיר אבל לא להקל. וכיון דקיי"ל כרבי בזה, כ' **הראבי"ה** דלענין אבלות יהי' הגוי נאמן, ואף שאינו נאמן להתיר האשה לינשא, אבל מ"מ צריכה [וכל האבלים] לנהוג אבלות. אולם הביא הרא"ש מה**מהר"ם מרוטנבורג** דמפקפק על ראי' זו, וס"ל דשאני התם דנאמן על פירות עצמו לאוסרם. ועוד, אבלות הו"ל חומרא דאתי לידי קולא, שהרי צריך לנהוג אבלות בשבת בדברים של צנעא, וגם מבטל תורה לז' ימים, וגם מבטל תפילין ליום א', וא"כ ס"ל דגם לענין אבלות אין הגוי נאמן.

ג. מעשה בישראל... ושוב מעשה וכו'
הק' **הערוך לנר**, למה צריכים כל מעשים אלו. וכ' דבכ"א יש חידוש, דבמעשה הראשון, דאין כאן אלא ישראל א', י"ל דהגוי קים לי' שמת, אבל מהכ"ת דסמכינן עלי' דיודע דכל הקולר מתו, דלמא טעה ויש מהם שלא מתו. ואי אשמעינן הך עובדא, ה"א דדוקא התם נאמן, דלא שייך לומר בדדמי, אבל בהא דכרכום של ביתר, דהוי דומה למת במלחמה, ה"א דהגוי אומר בדדמי ואינו נאמן, קמ"ל דאף בזה נאמן.

ד. ומשיאין ע"פ בת קול
ע' **בשו"ת ר"י מיגש** (קמ"ט) דכ' לדון אם יכול אדם להעיד על פי שמיעת קול אדם, או דלמא צריך לראות בעיניו דוקא. וכ' להוכיח ממתני' דיכול להעיד אפי' על מה שלא ראה בעיניו, שהרי כאן אין רואין כלום, אלא שמענו קול, רק צריכים לראות הבבואה דבבואה כדי לדעת שאי"ז שד. וכ' שאין לומר דזהו רק לענין היתר עגונות, דהא אי' בחז"ל דטביעת קול מילתא היא, דאל"כ סומא איך מותר באשתו, וכו'.

ה. בת קול
פרש"י, שמעו קול צועקת. וכ' **התוס' יו"ט** דלשון זה מושאל מבת קול שמוזכר הרבה פעמים בחז"ל, "שהוא קול שנשתמשו בו לאחר שפסקה הנבואה, והוא קול מחודש לשעתו מהבורא יתברך להודיע סודו ליראיו, וכו'". וביאר דאי"ז קול ממש, דאינו מדבר אליו ממש, ולכן נקרא בת קול, דהא אי"ז הקול ממש, ולכן נקרא "בת" קול ולא "בן" קול, ללמד על תשות כח הקול. ובת קול דמתני', היינו משום דהלכו לשם ולא מצאו שם אדם, לכן השאילו לומר זה השם. ואין לומר דבת קול דמתני' היינו בת קול ממש, שהרי קיי"ל דאין משגיחין בבת קול. אולם הק' עליו ב**הגהות ר' צ"ה ברלין** דמאי דאמרי' דאין משגיחין בבת קול, היינו רק לענין פסקי דינים, לא בנוגע לידיעת המציאות, ולא גרע בת קול [ממש] מעכו"ם. עוד הק' **הרש"ש**, הא קיי"ל דבאמת משגיחין בבת קול, ולכן אמרי' בכל מקום דהלכה כבית הלל, וצ"ע.

ו. לימדני יונתן שידא
פרש"י, שד הי', או בקי בהן. כ' **הערל"נ** דב' הפשטים דחוקים, דאי שד הי', הול"ל בבואה יש "לנו", ודוחק לומר דמשום שהי' בקי בשדים נקרא שידא. ולכן כ' ע"פ הא דאי' בגיטין (סו.) דיונתן בנו אמר לו זה, וכ' דכאן כוונתו לומר דיונתן אמר "שידא בבואה אית להו וכו'".

ז. תנא דבי ר' ישמעאל, בשעת הסכנה כותבין ונותנין אע"פ שאין מכירין
נח' הראשונים, האם זה תירוץ גם לקו' הגמ' דשמא שד הוא, או רק לתרץ למה לא חיישינן דשמא צרה הוא. כ' **הר"ן** בגיטין (לב: בדפי הרי"ף) **בשם הרי"ף** (כאן) דתדבר"י בא רק לתרץ הקו' מצרה, דחשש שלא שכיחא הוא, אבל לגבי חשש שד, דשדים מצויים בבורות ובשדות, לא סגי בזה, ולכן צריך לאוקמי' בראה בבואה דבבואה [וא"כ, כל החשש הוא רק בבורות ובשדות, אבל בעיר אין לחוש כלל]. אבל דייק מדברי **הרמב"ם** [דלא הביא האוקימתא דבבואה] דס"ל דכיון דהבאנו דברי תדבר"י, הכל מיושב ואין חוששין לכלום.

ח. והשיא ר"ג נשותיהן
ק', הא ר"ג דיבר עכשיו. וכ' **בנמוקי הגרי"ב** דבמשניות הגירסא הוא "והשיאו נשותיהן".

ט. והוחזקו להיות משיאין עד מפי עד
כ' **הגליוני הש"ס** בשם **שו"ת מהר"י וייל** (ט'), דאפי' אם הראשון לפנינו ויכולין לשואלו, אין צריכין לעשות כן, ואפי' המשך בעמוד הבא

מראי מקומות - יבמות

קכב. (המשך)

היכא שאומר ששמע משנים, אי"צ לשאול פיהם, רק מתירים אותה מיד, וכן הביא מה**מהר"י מינץ** (י"ד). וכ' דמוכח מזה דהא דע"א נאמן בעדות אשה חשיב כשנים גמורים, ואי"ז בתורת הוכחה, דאם הי' בתורת הוכחה, ודאי הי' ראוי שישאלם אם אפשר. וכ' שיש לדון אם גם לענין ע"א נאמן באיסורין וכל שאר דוכתי דנאמן ע"א, האם אי"צ לברר כשאפשר (ולכאו' אין כוונתו לומר שאין ענין כלל לברר, שהרי ודאי אם סומך על ע"א ועובר באיסור כרת, חייב להביא קרבן חטאת, אלא לכאו' כוונתו דאין חיוב כלל לברר, ולענין קרבן יש קצת תביעה עליו שלא בירר, וצ"ע).

י. מפי עבד מפי אשה מפי שפחה

ע' **ברמב"ם** (גירושין י"ג, ט"ו), דמבואר מדבריו דאף אם העד ראשון וגם העד אחרון פסולים הם, מ"מ משיאין על פיהם.

יא. כאן קודם שהחזיקו, כאן לאחר שהחזיקו

הק' **הערוך לנר**, דלכאו' משמע דדוקא ע"פ אשה אין משיאין, אבל ע"פ ע"א כשר משיאין, וא"כ ע"כ זהו לאחר שהחזיקו קאמר, דהא ר"ע קאמר קודם שהחזיקו דאין משיאין ע"פ ע"א כלל אלא ריב"ב, משמע שהוא עצמו לא ס"ל כן. וכ' דעכצ"ל שב' חזרות היו, דבתחלה הי' סובר דאפי' ע"פ ע"א לא, עד שחזר מזה ע"פ עדות נחמי', ואח"כ הי' סובר ע"פ אשה לא, עד שחזר גם מזה אחרי שהוחזקו לישא מפי אשה.